

Marit Benthe Norheim

Skulptur / Sculptures 2001-2003

Familien 2003 5 roterende figurer Betong H. 220 cm
The family 2003 5 rotating figures Concrete H. 220cm

"At turde er at miste fodfestet et øjeblik. At ikke turde er at miste sig selv."

Sitatet (omskrevet i flere omganger fra Søren Kierkegaard) er utgangspunktet for skulpturene til inngangspartiet i bygningen som rommer idrett, kultur og helse. Figurens forsider er fulle av medaljer støpt inn i betongen som en mosaikk. Slik fremstår de som en slags lokal "heltehistorie". Folk i området ble oppfordret gjennom pressen til å levere alle typer medaljer. Det ble gitt alt fra svømmeknapper til verdensmesterskaps- og krigsdeltagermedalje . 373 til mannen og 75 til kvinnen. (Medaljehistoriene er arkivert) Et viktig minne fra min oppvekst i Skien er "Verdenskongen" som var (og er) med på alle festlige anledninger med en uniform tettpakket med medaljer fra alt som er mulig å oppdrive medaljer for. Hans verdighet og stolthet under tyngden av alle disse påskjønnelsene setter Janteloven i relieff.

Marit Benthe Norheim

Medaljens forside
The front of the medal

Utsmykning til Frisklivsenteret, Porsgrunn 2003 Betong L. 320cm
Commission for Frisklivsenteret, Porsgrunn 2003 Concrete L. 320cm

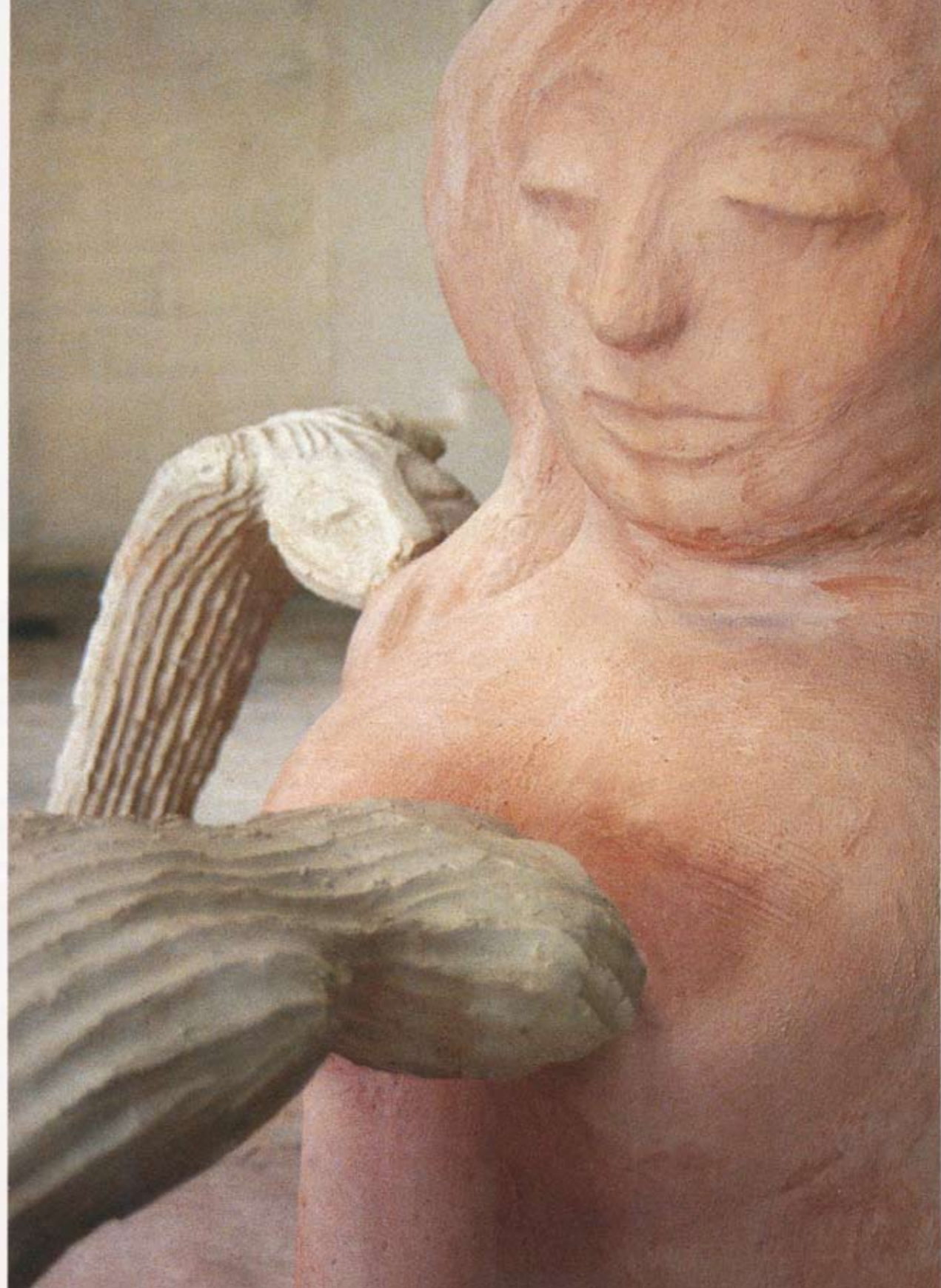
"To dare is to lose touch with the ground for a moment, not to dare is to lose oneself"

The quote (re-written from Søren Kierkegaard) was the starting point for the two sculptures decorating the entrance to this building containing sport, culture and health sectors. The front of the figures are covered in medals, inlaid in the cement like a mosaic, making them some kind of "history of local heroes". People of the area were asked to give all types of medals. They handed in everything from badges from fulfilling simple tasks to the winning of a world championship or participating in the 2. World War. 373 medals from men, and 75 from women. (All their stories are archived.) An important memory from my childhood in Grenland is "The King of the World" who was present at all public celebrations wearing a uniform covered in all kinds of medals. His dignity and pride whilst showing off his glory put "Jante's law" in relief.

Marit Benthe Norheim

Medaljens forside
The front of the medal

Utsmykning til Frisklivsenteret, Porsgrunn 2003 Betong L. 320cm
Commission for Frisklivsenteret, Porsgrunn 2003 Concrete L. 320cm

Portrett av en mor , stykkevis og delt
Portrait of a mother, sliced and divided

2003 Betong H.165 cm
2003 Concrete H.165 cm

Å skrive en tekst om en av sine nære venner er i utgangspunktet vanskelig, og særlig når vennskapet er basert på et faglig fellesskap som tilsynelatende er mer preget av polaritet i tenkning enn av likhet.

Skal man kunne si at motsetninger tiltrekker hverandre, er det kanskje det som har gjort det mest fruktbart for meg å arbeide med Marit Benthe Norheim. For der jeg kommer fra en tradisjon som i utgangspunktet velger å reservere seg mot det umiddelbare, nemlig modernismens komposisjonstradisjon, der velger Marit Benthe Norheim det motsatte utgangspunkt: Hun får en idé som har klare referanser estetisk og sosialt, og med en klar visjon om hvordan kunstverket skal forankres i offentligheten. Deretter leder hun utviklingen av kunstverket med en nær sagt industriell holdning til prosjektet.

Å tenke kunst sammen med Marit Benthe utfordrer en, man tvinges til å ta kunstneriske sjanser. Dette har jeg lært mye av, det å tørre å slippe et prosjekt, eller rettere la det fødes uten smerte, følge den vennlige innskyttelsen heller enn den tunge motstandens vei.

Det er noe lutheransk over den vestlige verdens kunst i de siste par hundreår; dette at alt skal fødes av størst mulig motstand. Kunstens historie er full av analyser som foregir å vise hvordan det ene så å si logisk avføder det andre, utviklingen må nærmest gå i en form for spor som leder fram mot ny innsikt, og så blir det en logisk kausal oppgave for ettertiden å trække sporene tilbake, som et omvendt orienteringsløp.

Men det kunne jo hende at kunsten kom fra noe helt annet.. Sett at f.eks. Picasso hadde sin kubistiske dame fra et avflasket veggmaleri av Piero della Francesca i Sansepolcro i Umbria? I museet der framkommer det meget tydelig hvordan fraværet av nese og hake (takket være at malingen har flasset av) framtrer som et trekantet felt i ansiktet på madonnaen. Dette, eller et tilsvarende veggmaleri kan Picasso ha sett, og så har han sett skaden på det gamle arbeidet, og med det skapt sitt eget motiv, der ødeleggelsen framstår som "det nye". Tilsvarende kan en maler og skulptør som Burri ha tatt utgangspunkt i råteskadene i de samme freskene for å framstille sine bilder som er fulle av ødelagt stoff, dekket med tykke malinglag. Og kanskje har noen av modernismens sentrale aspekter vokst fram av den destruerte renessansekirkekunsten?

Det er kanskje ikke sant det jeg her sier, men det kunne vært sant, og det kan være like sant som alle andre teorier om hvordan kunsten utvikles. Derfor har dette også mye med Marit Benthe Norheims kunst å gjøre, selv om det tilsynelatende ikke har det. Det har med det å gjøre at hun går inn i et felt som vi trodde var dødt, forlatt, ødelagt av medietrykket, av Gustave Dorés billedbibler, av forenklingen av nedarvede kulturelle forestillinger, sjabloner, de enkle tankene fra barneårenes aftenbønn for eksempel, men ikke bare det. Og slik var det jeg fant meg selv igjen, og det skapte en gjenklang i meg som forløste noe jeg ikke lenger visste jeg hadde. Er det rart man takker?

Geir Johnson,
komponist

Samarbeidsprosjekter:

"Ave Maris Stella" for solosopran til "Fruen fra havet", Sæby, Danmark 2001
"Rolling Angels" lydinstallasjon til 16 betongengler samt korverket "Engleåpenbaringene" Oslo/Wick/London/Salisbury/Sæby 2000-2001
"Talking Singing" Lydinstallasjon til "Rosa" i siloen, Sommerutstillinga i Seljord 1999
"In Natura" for "Damer i blæst" Norske Skog / Union, Skien 1996

To write a text on [the work of] one of one's closest friends is certainly a difficult task, and all the more so if the relationship is based on a partnership which seems to be more of a polarity than identity.

If it is true that opposites attract, then this sums up the most fruitful aspect of my collaboration with Marit Benthe Norheim over the last years. Being a composer of the 20th century, I come from a modernist tradition where one has been inclined to reserve oneself against spontaneity in art, whereas Marit Benthe Norheim has chosen the opposite position: She creates an idea with strong aesthetic and social references, and with a clear vision as to how the work of art should function in the public domain. Having achieved this understanding, she pursues the development of the work with an almost industrial approach.

To produce artistic ideas together with Marit Benthe Norheim has indeed been a fine challenge for me, as one is forced to take artistic chances. This has also been very instructive as to how to dare to let a project loose, to let it be born without pain, to follow the path of gentle spontaneity rather than climb the hill of the heavy burden of opposition.

There is definitely something Lutheran about the art of the western world during the last couple of hundred years, in the understanding that all truth is born and bred through the highest possible resistance (German). If one looks at the history of art, it is also full of this kind of analysis, pretending to show how one thing is logically born of another, that the development "has to follow" a certain kind of path that leads to the next step of knowledge, whereby a causality is being established that to us would look like a backward pathfinding through a forest.

One could assume, however, that art came from somewhere else. Could you imagine that Picasso found his cubistic woman in a flaking fresco by Piero della Francesca in Sansepolcro, Italy? In that museum, one may see very clearly how the nose and chin (thanks to the painting having fallen off) emerge as a triangular field in the face of the madonna. Picasso himself may have seen this or a similar fresco, and he may have observed the deterioration of the old work, and created his own work within this image, where the disintegration occurs as the new aspect. In the same way, a painter and sculptor like Burri may have examined the disintegration of similar frescoes in order to produce his paintings which are based on destroyed fabric, covered with thick layers of dark paint. Thus, perhaps one could find that central aspects of modernism have emerged from destroyed renaissance church art?

This may not be entirely true, but it could have been true, and it may well be as true as any other theory on how art has been developed. At least it has something to do with the work of Marit Benthe Norheim, even though it seems not to. She enters a field which we thought was empty, deserted, destroyed by contemporary media, by Gustave Doré's visual bibles, by the simplification of inherited cultural images, templates, the simple sentiments of our childhood evening prayers, but not just that. And thus I found myself once more in collaboration with her, and it created an echo that released something that I did not remember that I still possessed.

Geir Johnson,
Composer

Collaborative projects:

"Ave Mari Stella" for the unveiling of "Woman of the Sea", Sæby, Denmark 2001
"Rolling Angels" sound installation for 16 angels in concrete and the choir piece "Angel revelations" Oslo/Wick/London/Salisbury/Sæby 2000-2001
"Talking Singing" Soundinstallation to "Rosa", Seljord Art Society 1999
"In Natura" for "Ladies in the Wind" Norske Skog / Union, Skien 1996

Marit Benthe Norheim's tale til "afsløringen" av "Fruen fra havet", Sæby havn, Danmark 11-8-2001

Jeg tror skulpturen min har fått verdens beste plassering!

Plasseringen her på Sæby havn ble også utgangspunktet for idéen og proporsjonene. Det var viktig at den skulle bli synlig på lang avstand, men samtidig at den skulle bevare det intime i forhold til menneskestørrelsen. Som hun står nå, har hun samme størrelsesforhold til en voksen, som et spebarn i forhold til sin mor.

Skulpturen har fått to forsider, som en Janusfigur, som symboliserer det dobbelte i alle ting; f.eks. fortid/fremtid, begynnelse/slutt, avskjed og velkomst. Slik at hun ikke viser noen ryggen, hun kan skue utover havet, samtidig som hun ser inn til havnen.

Jeg ville også gjerne relatere henne direkte til Sæby, og fant to kvinneskikkelser herfra, som skulle gi henne innhold. Den ene var hovedpersonen i "Fruen fra havet"; kjærlighetshistorien som Henrik Ibsen skrev etter et opphold her. Den handler (meget kort fortalt) om havet som et bilde på de mørke kreftene i og utenfor en selv, hvor vår kvinne blant annet ser seg selv "som en havfrue skyllet på land".

Den andre kvinnen er jomfru Maria, som i Sæby kirkes flotte kalkmalerier fra middelalder blottet sitt bryst, som et bilde på barmhjertighet og beskyttelse, mens menneskene søker tilflukt i hennes kappe.

Men hovedingrediensene og utgangspunktet er først og fremst Gallionsfiguren, som så lenge mennesket har beveget seg på havet, alltid har vært med som en beskyttelse mot onde krefter. Den har skiftet form opp igjennom historien, alt fra forskjellige mytologiske dyre- eller menneskeskikkelser til portretter av kapteiner og deres gudfryktige koner, eller som vi ofte kjenner dem, som yppige fristerinner.

Det som har gjort denne nesten 7m. høye "Fruen fra havet" helt unik, er at den inneholder 915 forskjellige tolkninger av beskyttelse mot farer. Barn og unge fra 3-16 år arbeidet i en periode med tema beskyttelses symboler, som bl.a. engler og gallionsfigurer. Deretter bad jeg dem forestille seg sine egne faresituasjoner. Dette kunne de velge å holde for seg selv, men bruke for å finne sitt helt personlige beskyttelsessymbol. For noen har det farligste vært konkrete reiser på havet eller i lufta, for andre er det å gå på skolen eller være hjemme det verste, og relieffene i glass og keramikk er derfor blitt alt fra portretter av familie, bamser, våpen eller mobiltelefoner. Mosaikken som er støpt inn i skulpturens kropp, er blitt et sterkt tidsbilde, bestående av 915 personlige historier.

En flott reaksjon jeg fikk, etter at skulpturen var ferdig, var fra havnefogden, som sa: "Hva om hun går amok?" -og mente at man burde få en prest til å innvie henne for å få alle kreftene til å arbeide sammen!

Jeg vil slutte av med å si at jeg skulle ønske alle som var med til å lage "Fruen fra havet" kunne stå her sammen med meg; - Alle barna, ingeniøren, håndverkerne, barnepasserne, administratorene, lærerne, pedagogene, assistentene på forskjellige deler av prosessen, sponsorene, venner og familie som har støttet hele veien - så ville vi se hvor mange som har vært med til å trekke lasset sammen!

Fruen fra havet
Woman of the Sea

Sæby Havn, Danmark
Sæby Harbour, Denmark

2001
2001

Betong og glass/keramikkfliser laget av barn
Concrete and glass/ceramic tiles made by children

H. ca. 650 cm
H. ca. 650 cm

Marit Benthe's speech to the unveiling of "The Woman from the Sea," Sæby harbour, 11-08-2001

I think my sculpture is situated in one of the best spots possible! The site at the harbour of Sæby was the starting point for the concept and proportions.

"The Woman of the Sea" had to be visible from a vast distance, but still keep the intimacy in relation to the human scale. As she hovers here, she inhabits the same size in relation to a grown-up as a newborn baby to its mother.

The sculpture consists of two fronts, like a Janus-figure, that symbolizes the eternal ambiguity; past/present, beginning/end, departure/arrival. This way she will not turn her back towards anyone. She will view the ocean at the same time as she looks over the harbour.

I also wanted to relate her directly to Sæby, and found two female characters who would be able to give her meaning. One was Ellida in Henrik Ibsen's play "The Lady from the Sea" which he wrote after a stay in Sæby, where (short and simply told) the sea is used as a symbol of dark and passionate forces. Our woman describes herself as a mermaid driven ashore.

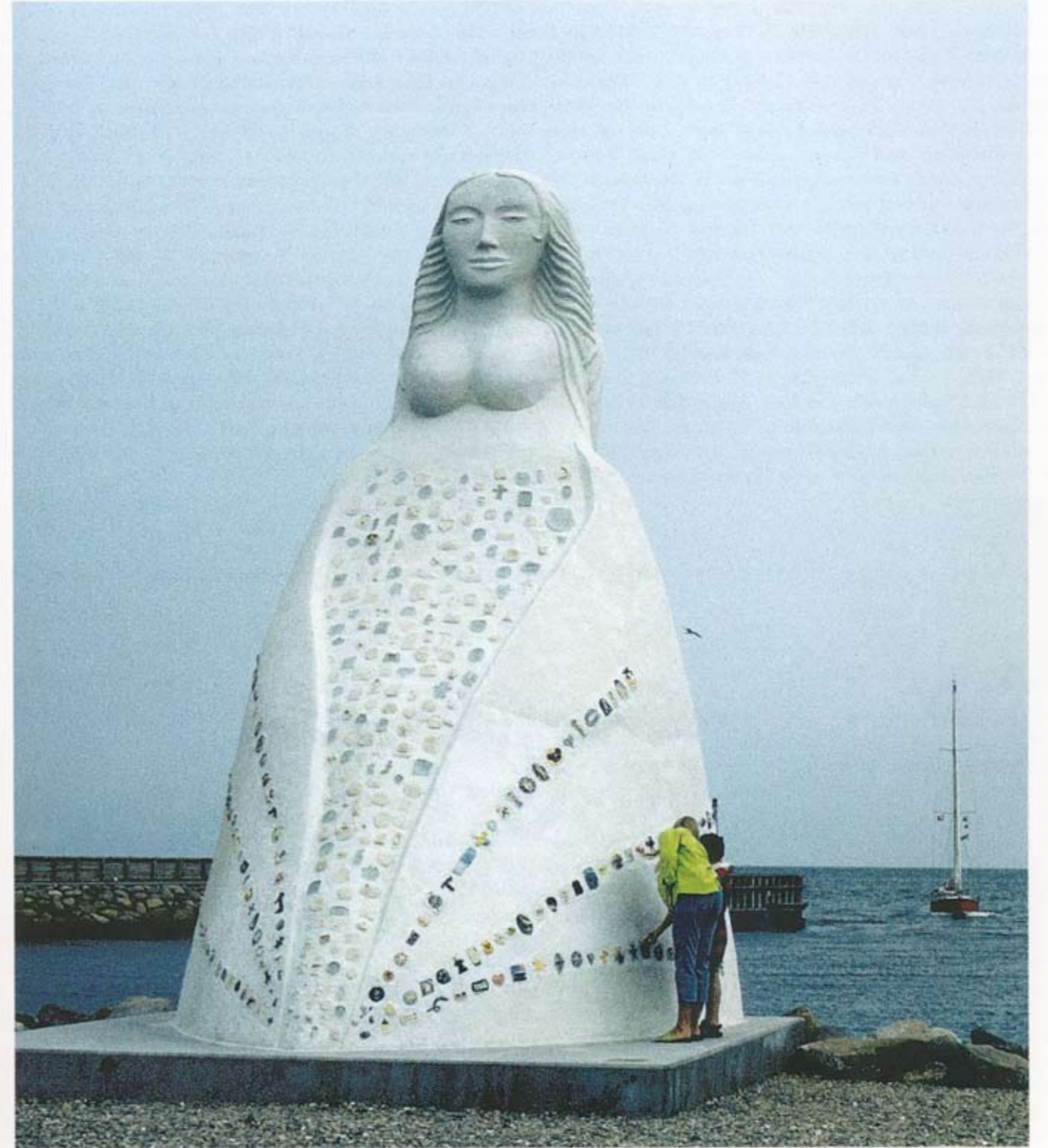
The other one is the Virgin Mary, who uncovers her breast, whilst people are hiding in her cloak. - A medieval image of compassion and protection, beautifully depicted in the chalk painting of Sæby Church.

But the main ingredient and base is the Figurehead, which has been the defence against evil forces as long as humans have gone to sea. It has changed shape throughout history; being anything from various mythological animal or human forms, portraits of captains and their God-fearing wives, to exuberant temptresses.

What has made this almost 7m. tall "The Woman of the Sea" unique, is that it contains 915 interpretations of defence against danger. Children from 3-16 years old worked for a while on the subject of general symbols of protection such as angels or figure-heads. Then I asked them to find their own situations of danger which they could keep secret, but use in order to find their personal images of protection. To some youngsters flying or sailing has been the most dangerous,

whilst to others being at school or at home has posed a great threat. This led to the making of glass and ceramic tiles showing portraits of families, teddies, weapons, pizzas or mobile phones. The mosaic inlaid in the body of the sculpture has become a vivid picture of this period of time consisting of 915 personal stories. A strong reaction after the figure was finished came from the harbour master who said: "What if she goes amok?" and suggested to get hold of a priest who could bless her in order to get all the various forces to work together.

I will end this speech by saying that I wish everyone who took part in making "The Woman of the Sea" could stand here next to me: The assistants, the engineer, all the kids, the craftsmen, administrators, childcarers, teachers, sponsors, friends and my family who have been supportive all the way. Then we would be able to see how many it took to pull this project off!

Født 1960, Bø, N. **Utdanning** 1984/87 Royal Academy of Art (M.A.), London. 1983/84 Reisende Kunstakademi, gjennom Europa. 1981/83 Vestlandets Kunstakademi. **Offentlige innkjøp** Det Norske Samtidsmuseet, Nasjonalgalleriet, Riksgalleriet, Bergen Billedgalleri, Norsk Kulturråd, Nasjonalgalleriet i Botswana, Vendsyssel Kunstmuseum, Dk, Nordjyllands Amt, Dk. **Offentlige utsmykninger** 2003 "Frisk-liv senteret", Porsgrunn. 2002 Kopervik videregående skole, Karmøy. 2001 Kensington Europe Hotel, London, UK. 2001 "Fruen fra havet", Sæby havn, Dk. 2000 Døpefont til stavkirke Vestmannaeyr, Island. 1999 Helgerud skole, Ringerike. 1998 Grønnåsen skole, Bodø. 1996 UNION A/S, Biologisk renseanlegg, Skien. 1995 Folkets hus, Bergen. 1994 Øyrane Videregående, Førde. 1993 NSB, Sandnes. 1992 British Rail, London. 1990 Stavanger Helikopterhavn. 1989 Bergen Lufthavn, Flesland. 1988 Loftsrudhøgda skole, Oslo. 1987 Os Distriktsheim, Bergen. 1999 Nordisk prosjekt "Lava & Folk", Vestmannaeyr, Island. 1993/94 Nordisk prosjekt, "Sten & menneske", Qaqortoq, Grønland. 1988 St. Johns Hospice, Artist in Residence, Lancaster, England. **Separatutstillinger** 2001 Banegården Kunst og kultur, Aabenraa, Dk. 2000/01 "Rullende Engler": St.Martin in the Fields/Trafalgar Square/Loading Bay Gallery, London. Salisbury Cathedral, Salisbury, Northlandsfestivalen, Wick, Skotland. Kulturkirken Jakob, Oslo. 1997 Hjørring Kunstforening, Dk, Skagen Kunstforening, Dk. 1996 Telemark Fylkesgalleri, Rogaland Kunstnersenter. 1995 "London", Galleri F 15, Moss. "Bunkers", Internasjonalt Symposium, Lista Fyr, Norge. 1994 Traquair House, Skottland. Sverresborg, Bergen. Shad Thames Gallery, Tower Bridge, London. Oslo Kunstforening. 1993 Galleria Langas, Litauen. Galleri Langedgården, Bergen. Trondheim Kunstforening. 1992 Sandnes Kunstforening. Clove 11 Gallery, London. 1991 Galleri 212, Brusand. Fine Art Consultancy, London 1989 Galleri Wang, Oslo. The Crypt Gallery London 1987 Galleri F 15, Moss. Bergen Kunstforening. 1986 Galleri Wang, Oslo. Galleri 1, Bergen. 1984 Sct. Agnes Galleri, Roskilde, Dk. **Utvalgte gruppeutstillinger** 2003 "Forhold", Kulturhuset Øvre Fredes. 2002 Agerholm Skulpturpark, Dk. 2001 Sandnes Kunstforening 2000 Galleri Heer, Oslo. Aalborg triennalen, Nordjyllands Kunstmuseum, Dk. Agerholm Skulpturpark, Dk. Nordenfjords, Hjørring Kunstmuseum, Dk. 1999 Kvinnelige Nordiske samtidskunstnere, Trondheim Kunstforening. Sommerutstillinga, Seljord Kunstforening. 1997/98 "Jeanne D'Arc", Sørlandets Kunstmuseum, vandreutstilling, N. 1997/98 "Kroppsnær", nordisk vandreutstilling, Henie Onstad senteret + nordiske land. 1996 Norsk Billedhoggerforening, Jubileum, Oslo/ Bergen. Voluptas, Slovakias Nasjonalgalleri (Stiftelsen 3,14). Nasjonalgalleriet i Amman, Jordan (3,14). 1995 M.K. Curliones State Museum of Art, Litauen (3,14). "Prints", London/Tokyo. 1994 Galleria Gerulata, Bratislava, Slovakia. Lista Fyr, Lista, 1992. The Stable Gallery, London. Aurora-Biennalen, Finland. Gallerie Marie Louise Wirth, Zürich. 1991/89 Royal Academy Summer Show, London. London Contemporary Art Market. 1988 Kettlers Yard Gallery, Cambridge. 1987 Galleri Garmer, Göteborg. 1986 Nasjonalgalleriet i Botswana. Brandts Klædefabrik, Odense, Dk. Vestlands- Sørlands- og Høstutstillingen flere ganger. **Stipend** Vederlagsfondets stipend 90,98,01 **Medlem av** NBK, Norsk Billedhoggerforening. **Undervisning** bl.a. Royal Academy of Art (M.A.), Wimbledon School of Art (M.A.), Central / St. Martin College of Art (B.A.), London.

Marit Benthe Norheim

Houenvej 52, 9800 Hjørring, Danmark.
Tlf.0045 98 97 51 55

www.norheim.dk

maritbenthe@norheim.dk

Born 1960 in Norway. **Education** 1984-87 Royal Academy of Art, London (MA). 1983-84 Travelling Art Academy, throughout Europe. 1981-83 Fine Art Academy, Bergen, N. **Public Collections** Norwegian Contemporary Art Museum. National Gallery of Art, N. Norwegian State travelling Collection. Bergen Art Collection, N. Vendsyssel Art Museum, Dk. **Public Commissions** 2003 «Frisk-liv centre», Porsgrunn, N. 2002 Kopervik Gymnasium, Karmøy, N. 2001 »Woman of the sea«, Sæby, Dk. 2000 Christening font for the Stave Church on Vestmannaeyr, Iceland 1999 Helgerud School, Ringerike, N. 1998 Grønnåsen School, Bodø, N. 1996 UNION A/S, biological cleansing plant, Skien, N. 1995 Trade Union Centre, Bergen, N. 1994 Fountain for Førde Technical School, N. 1993 Norwegian Rail, Sandnes, N. 1992 British Rail headquarters, London. 1990 Stavanger Heliport, Stavanger, N. 1989 Bergen Airport, Bergen, N. 1988 Mortensrud School, Oslo, N. 1987 Os District Home, Bergen, N. Godfrey Bradman Collection, London (via the Contemporary Art Society) **Solo Shows** 2002 Aabenraa Banegården Art Gallery, Dk. 2000-01 «Rolling Angels»: St.Martin in the Fields/Trafalgar Square/Loading Bay Gallery, London. Salisbury Cathedral, Salisbury. Northlandfestival, Wick, Skotland. Jakob Culture Church, Oslo, N. 1997 Hjørring Art Gallery, Dk. Round Tower, Skagen, Dk. 1996 Speculum, Rogaland Art Centre, Stavanger, N. 1995 Gallery F.15, Moss, N. International landscape project, Lista Lighthouse, N. 1994 Traquair Castle, Scotland. John Gruzeller Gallery, London. Shad Thames Gallery. Tower bridge, (F.A.C.) London. Sverresborg, Bergen, N. Oslo Art Society, N. 1993 Galleria Langas, Lithuania. Gallery Langedgården, Bergen, N. 1992 Sandnes Art Society, N. Clove II Gallery, F.A.C., London. 1991 Gallery 212, Brusand, N. Fine Art Consultancy, London 1989 The Crypt gallery, London. Gallery Wang, Oslo, N. 1987 Bergen Art Society, N. Gallery F15, Moss, N. 1986 Gallery 1, Bergen, N. Gallery Lubbenes, Molde, N. Gallery Wang, Oslo, N. 1984 Gallery St Agnes, Roskilde, Dk. **Selected Group Shows** 2003 »Relation«, Porsgrunn, N. 2001 Sandnes Art Society 2000 Aalborg triennale, Nordjyllands Artmuseum, Dk. Agerholm Sculpturepark, Dk. Hjørring Art Museum, Dk. 1999 Nordic female artists, Trondheim, N. 1997-98 Jeanne d'Arc, travelling show, N. "Body-near", Nordic show, Henie Onstad Art Centre, Oslo, + all the Nordic countries. 1996 Voluptas, The National Gallery, Slovakia (by 3,14). The National Gallery of Jordan, Amman, (by 3,14). 1995 Curliones State Museum of Art, Lithuania, (by 3,14). Prints, (F.A.C.), London, Tokyo. 1994 Galeria Gerulata, Bratislava, Slovakia. Lista Lighthouse, Lista, N. 1992 Stables Gallery, Brent Arts Council, London. Aurora-nordic Biennale, Finland. Risør Art Gallery, N. Gallerie Marie Louise Wirth, Zürich, Switzerland. 1991/89 Royal Academy Summer Show, London. Invasion, Open Studio, London. 1989 Flaxman Gallery, London. London Contemporary Art Market, London. 1988 Kettlers Yard Gallery, Cambridge, England. 1987 Gallery Garmer, Gothenburg, Sweden. 1986 National Gallery of Botswana. Brandts Klædefabrik, Odense, Denmark **Artist in residence** 1999 Nordic Stone-carving project, Vestmannaeyr, Iceland 1993-94 Nordic Stone-carving project, Qaqortoq, Greenland 1988 St John's Hospice, Lancaster (Artist in residence 3 months, installation in bathroom. **Additional Information** Lecturing at a number of Art Schools in London (BA & MA): Royal Academy, Central/Saint Martins College of Art, Wimbledon School of Art and Falmouth School of Art & Liverpool Polytechnic.

Støttet av Norsk Kulturråd og Norske Kunstforeningers Landsforbund / Supported by Norwegian Arts Council and The Norwegian Art Societies Union

Design G.S. Norheim Foto: "Familien" og "Portrett av en mor" Claus Ørntoft, "Medaljens forside" Helge Hansen, "Fruen fra havet" MBN

Takk til alle som har vært med på å få prosjektene fullført.